SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2547

av Martin Ådahl (C)

Belarus

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska erkänna Aleksandr Lukasjenko som Belarus rättmätige president och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner riktade mot alla individer som har varit inblandade i utövande av våld mot, fängslandet av och tortyr som riktats mot fredliga demonstranter i Belarus bör införas skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en fredlig övergång till demokrati i Belarus och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Belarus är ett stort och viktigt land i Sveriges närområde i Östersjöregionen, gränsande till tre av våra grannländer som också är medlemsländer inom EU. Belarus ledning har också ställt sitt territorium till förfogande för Vladimir Putins illegala och människorättsvidriga invasion av det demokratiska grannlandet Ukraina. Många belarusier söker sig varje år till Sverige för att arbeta och studera i Sverige, inom alltifrån avancerad matematik och programmering till hantverk och konst. Belarus utveckling berör därmed Sverige nära och direkt.

De senaste decennierna har situationen i detta grannland präglats av ett alltmer auktoritärt styre under president Aleksandr Lukasjenko, med ständiga brott mot press-friheten och invånarnas fri- och rättigheter och med brutal repression, tortyr och fängslande av oppositionella och oliktänkande. Flera av de senaste valen har präglats av valfusk och manipulationer av rösträkningen.

Under och efter presidentvalet den 9 augusti 2020 framkom dock bevis för ännu mer flagrant och systematiskt valfusk, så omfattande att resultatet omöjligen kan anses legitimt eller den sittande presidenten därmed kan anses återvald som det belarusiska folkets legitima representant. Vid de fåtal vallokaler där internationella valobservatörer tilläts övervaka valprocessen avvek resultaten dramatiskt från det som redovisades officiellt på andra platser och indikerade tydligt att röstetalen i övrigt var grovt manipulerade. Efter valet utbröt som en följd av detta fredliga demonstrationer för demokratiska rättigheter och ett omval över hela Belarus och alla de största städerna. Dessa slogs ned med ett besinningslöst våld från myndigheterna, med tusentals medborgare som fängslades, varav många utsattes för tortyr och förnedring och, i några få fall, mördades.

Reaktionen på detta övervåld blev dock ännu större fredliga demonstrationer med hundratusentals deltagare samt omfattande strejker vid större fabriker. Regimen vägrar dock att lyssna på sitt eget folk; den fortsätter att använda våld och fängslanden mot sina egna medborgare och har ännu inte gjort några medgivanden om ett nytt rättvist val eller utökade demokratiska fri- och rättigheter. Ledare inom oppositionsrörelsen tillfångatas, deporteras eller placeras i husarrest.

Till detta har nu följt att Lukasjenko, utan stöd från det belarusiska folket, upplåtit sitt territorium för Putins invasionsstyrkor och tvingat landets militär att samarbeta med den ryska krigsapparaten, i sina människorättsvidriga insatser mot ett brödrafolk i demokratisk frihet.

Det är därför av största vikt att EU ställer sig bakom sanktioner mot alla de personer inom regimen som deltar i förtrycket av och våldsutövningen mot det egna folket och de fredliga demonstranterna och som i någon form deltagit i kriget. Detta bör inkludera frysta tillgångar för dessa personer inom EU.

Men enskilda länder inom EU kan och bör markera sin ståndpunkt. Den svenska regeringen har genom statsministern och utrikesministern tydligt fördömt utvecklingen i Belarus, verkat aktivt för sanktioner och även tagit konkreta steg för att på diplomatisk

väg erbjuda stöd för förföljda och oppositionella i Belarus. Vissa EU-länders parlament har också antagit formella förkastanden av den sittande presidenten och hans regims agerande inför, under och efter presidentvalet. Det litauiska parlamentet förklarade den 18 augusti 2020 president Aleksandr Lukasjenko som inte längre varande Belarus legitima president och att man inte erkänner valresultatet samt uppmanade till sanktioner mot de personer som deltagit i förtrycket och stöd till oppositionen. På samma sätt bör det vara möjligt för den svenska riksdagen att markera att Aleksandr Lukasjenko inte längre är att betrakta som Belarus legitime president, att förorda en generell hållning för strikta sanktioner mot dem som deltagit i våld, fängslande och torterande av fredliga demonstranter samt att visa sitt stöd för det belarusiska folkets demokratiska strävan och den demokratiska oppositionen.

Martin Ådahl (C)